

Karin Friis Plums prædiken juledag

Taler

Karin Friis Plum
Sognepræst

Sted

Skelager Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 1, vers 1-14

Guds ord

"Halleluja! nu har jeg nok, den fryd har ingen lige". Sådan synger vi med "I denne søde juletid".

Salmen lyder sejrssikker og kampklar, den søde juletid bliver blandet op med voldsomme udtryk, både af fryd og af smerte. Karske ord, som gør godt på en julemorgen efter juleaftens sødme.

Da jeg var barn, trampede min far i kirkegulvets brætter under bænken for at få organistens og især kirkesangerens tempo op, når vi juledag sad i landsbykirken og sang den salme. Jeg syntes det var utroligt pinligt. Min søster påstår, at det kun var på sidste vers, fordi han syntes, salmen var forfærdelig lang, og var glad for, at striden var endt med det syvende vers. Halleluja, vor strid er endt. Begge dele kan være rigtigt. Men trampe gjorde han, og i dag, hvor han ikke længere kan trampe, synes jeg, det var helt rigtigt. Der er en sejrssikker rytme i den melodi. En rytme, som passer til indholdet. Man får lyst til at trampe eller trompetere. Vi synger, så jorden ryster, vi synger, så Helvede og alle djævle må skælve ved det. Kom bare an. Vi har allerede vundet.

Det var den samme sejrssikkerhed, Det Gamle Testaments israelitter havde, når pagtens ark var i deres besiddelse. Så kunne ganske få mænd nedkæmpe filistrenes tusindtallige skare. De råbte og larmede, de sang lovsange, hosianna og halleluja, så filistrene troede, de var langt flere, end de var, og løb forskrækkede bort. Det hjalp ikke filistrene at erobre arken. I deres tempel blev

den til fare og ødelæggelse. De fik bylder og pest og det, der var værre, og skyndte sig at slippe af med arken igen.

Pagtens ark var Guds tronstol. Den var Guds tilstedeværelse og jordiske sæde, et flygtigt nærvær, som ikke kunne holdes fast, hvis ikke Gud selv gav lov. Det var derfor israelitterne skulle sejre med ganske få mænd. Var der for mange, blev de sendt hjem. De måtte endelig ikke tro, at sejren var deres fortjeneste. De skulle vide, at æren var Guds. Da israelitterne byggede templet, fortælles det, at de satte pagtens ark i det allerhelligste. Men heller ikke dér kunne Gud holdes fast. Også der undveg han. Arken forsvandt, og ingen, end ikke Indiana Jones, har siden kunnet finde den.

At have Gud på sin side ønsker enhver hær. Ethvert folk. Ethvert menneske. Men Gud kan ikke erobres og holdes fast, ligesom pagtens ark ikke kunne. Gud kan ikke tages til indtægt for vore store og små sejre. De fælles og de personlige. Dem på slagmarken og dem i hjem og på arbejdsplads. Gud bestemmer selv, og han holder aldrig med overmagten.

Det var derfor han valgte at komme til stede – ikke på en tronstol, ikke som et gudebillede, men i sit ord. I den stemme, som har lydt fra skabelsens tid. Den stemme, som har vakt alt til live, den stemme, som har råbt og skreget til menneskene og grædt med dem og over dem fra første begyndelse. Stemmen med Guds ord.

Det var det ord, som satte lyset fri af mørket på skabelsens første dag. Det ord, Gud skabte universet og den brogede verden med. Det ord, som har kunnet høres lige siden i klodernes sang, i bækkens rislen, i menneskers hvisken og råb. Ordet, der er Gud og fra Gud, det ord, som har været fra tidernes begyndelse. Det ord, som aldrig kan blive opslugt, taget til fange og tilintetgjort af verdens sprog.

Det var derfor, Gud sendte sine profeter ud, ikke med tryllekunster og strafferedskeer, men med ord. Det var derfor han sendte apostlene ud pinedag – ikke med ligklæder, korsplinter eller andre håndgribelige beviser, men med ord. Ord kan ikke ejes, ord kan ikke erobres. Nok hedder det i vores sprog: at tage ordet, men det er kun mikrofonen og talerstolen, man kan indtage og besætte. Ord kan aldrig gøres til ejendom. Ord kan ikke bæres rundt som et trofæ, der kan tabes og vindes.

Ord er bare ord, men dog det stærkeste af alt. Enhver som har hørt ordene "jeg elsker dig" eller "jeg forlader dig", ved det. Enhver som har sagt de ord, ved det. Enhver som har mærket tavshedens iskolde straf ved det. Enhver, som er blevet slået på munden af sorg og savn, ved det. Enhver, som har set løgneren dræbe, ved det. Enhver som har hørt og sagt ordene "jeg tilgiver dig", ved det. Enhver som har hørt ordene "dine synder er dig forladt", ved det.

Ord er den dybeste kløft og det stærkeste bånd mellem mennesker. De er tillige den dybeste kløft og det stærkeste bånd mellem Gud og mennesker. Derfor bliver der mørkt og tomt i menneskers hjerter, når Gud tier.

Da evangelisten Johannes skulle skrive sit evangelium, drevet af Guds ord, valgte han at skrive sine ord om Ordet. Han kendte formodentlig de andre evangelier, han vidste formodentlig besked om Paulus' breve. Han benægter ikke, hvad de andre skriver, men Johannes vil længere ind, længere ud, længere tilbage, længere frem. Længere end til Jesu dåb som hos Markus. Længere end til opstandelsen som hos Paulus. Længere end til undfangelsen og fødslen hos Matthæus og Lukas, nej, han vil helt tilbage til begyndelsen. Helt frem til slutningen. Så langt vi kan komme i tid og rum. Til evigheden. Til skabelsen. I begyndelsen var Ordet.

Johannes skriver om ordet, der i menneskemund og med menneskepen bliver til fine begreber som sandhed, lys, liv, kærlighed, abstrakte ord, som har det med at blive svævende i den blå luft, men som blev til konkret og sanselig virkelighed i verden, da Guds hjerte gav sig til at banke i et menneskes bryst.

Ordet fra evigheden kom **til** verden, var **i** verden, **iblandt** os. I menneskekrop og menneskemund. Johannes skrev ikke om spædbarnets klynken i krybben, om hyrder og får, engle og vise mænd, men han skrev i slutningen af sit evangelium langt mere kødeligt og sanseligt om blod og skrig på korset. Han beskrev pinligt konkret, hvordan mørket forsøgte at kvæle lyset, og hvordan verdens stemmer forsøgte at overdøve Ordet. Det lykkedes ikke. Guds ord er – selv i en ynkelig og sårbar menneskekrop – stærkere end magtens sprog. Det kan åbne grave og skabe liv og fred trods nød og fare.

Guds ord kommer til os, men det kan ikke besiddes. Ordet er ingen trylleformular, som vi kan bruge til at få opfyldt vore ønsker med. Det er stadig i

Guds magt, selv om det er givet os. Gudskelov for det.

Ordets begyndelse er aldrig forbi. Der er en ny begyndelse for os og til os, hver eneste gang, Gud sender sit ord. Det er ikke tilfældigt, at de smukkeste af vore julesalmer – dem, som vi synger nogle af i dag – taler næsten lige så meget om sorg som om glæde. *Julesorgen, i nød og kvide, sorg, fare, klage, tunge stier, knuste hjerter, kummer, gråd, dybe sukke og jammer, ve og våde.* Det forløb, Bibelen skildrer på verdensplan fra skabelse over syndefald og gudsfornægtelse til frelse, er det forløb, som går igennem hvert eneste menneskeliv. Sorgen og smerten er klangbunden, der giver dybde. Julens budskab om fred og glæde, lys og liv lyder netop til dem, der har brug for det. Det lød til Johannes, det lyder til os, hver eneste gang vi forgæves leder efter trøst og styrke i menneskers ord. Derfor er der alligevel flere glædelige ord i julesalmerne end sørgmodige ord. Glæden er først og sidst. Der er en fred og en fryd, som er givet os i begyndelsen, og som kan blive til ny begyndelse for os. Det er glæden ved, at vi selv i sorg og med knust hjerte ikke er overladt til os selv, men til Guds nåde. Lyset skinner i mørket, og mørket greb det ikke. Sådan lyder sejrsråbet hos Johannes. Det skinner stadig, og mørket kan ikke længere gribe det.

Derfor må alle Helvedes magter ryste og skælve og løbe deres vej, når de hører julesangen om fred og fryd og glæde, sunget af mennesker, som kender sorg og savn, angst og knuste hjerter. Det er netop i sorgen og angsten, alle de livsødelæggende magter tror, de har let spil og kan få magten over os. Det er der, hvor vi selv er på nippet til at overgive os til dem. Når glæden rammer os allerstærkest lige der, er de magtesløse. Når Gud er hos os på kanten af håbløshed og selvopgivelse, har vi allerede sejret. Vi, som bestemt ikke ligner nogen glørværdig og sejrrig hær, har vundet. Ikke over filistrene eller noget andet folk, men over alt det i os og omkring os, som ødelægger verdens fred og glæde. Sejren er vundet med fred. Slaget er udkæmpet med fryd. Smerten er overdøvet med sang. Kampen er afgjort med ord. Med glædens pil blev sorgen skudt.

Vi behøver ikke jage efter Gud og erobre ham. Han er selv flyttet midt ind i vores lejr, ind i vore hjerter. Som det lyder i Bachs juleoratorium til denne dag:

*"Min kære herre Jesus Krist
gør dig en vugge i mit bryst.*

*Tag herberg i mit hjerte der,
at jeg dig aldrig glemmer mer."*

Kilde

Karin Friis Plum: "Den yndigste rose. Prædikener om ordet, der blev kød", s. 63-68. Forlaget Ådalen. 2012.

Kildetype

Dokumentation i bogværk

Tags

Anden tekstrække, Juledag, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/karin-friis-plums-praediken-juledag>